

Đạo Đức Kinh
&
Nam Hoa Kinh

KINH ĐIỂN LÃO - TRANG: ĐẠO ĐỨC KINH VÀ NAM HOA KINH
Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam xuất bản, phiên bản bỏ túi, 2026
Thiết kế và trình bày: Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam

ĐẠO ĐỨC KINH
Tác giả: Lão Tử
Tác phẩm gốc được định hình khoảng năm 600 TCN, nay đã thuộc phạm vi công cộng.
Bản quyền bản dịch tiếng Việt © Vũ Thế Ngọc

NAM HOA KINH
Tác giả: Trang Tử
Tác phẩm gốc được định hình khoảng thế kỷ III TCN, nay đã thuộc phạm vi công cộng.
Dịch giả: Nhượng Tống (1906-1949)

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam - thành viên của Alpha Publishing Group.
CÔNG TY CP SÁCH OMEGA VIỆT NAM (OMEGA PLUS) thành lập tháng 9/2016 với định hướng xuất bản tri thức nền tảng trong lĩnh vực Khoa học Nhân văn, Khoa học Tự nhiên, Chính trị - Xã hội, Triết học, Nghệ thuật... Đến nay, chúng tôi đã xuất bản hơn 500 đầu sách thuộc 7 tủ sách, bao gồm: Kinh điển, Lịch sử thế giới, Lịch sử - văn hóa Việt Nam, Khoa học, Nhân vật, Nghệ thuật và Tủ sách Đời người. Thông qua việc xuất bản các ấn phẩm có giá trị, mang hàm lượng tri thức cao, qua các hoạt động nhằm đưa tri thức hữu ích đến cộng đồng, Omega Plus mong muốn đóng góp theo cách riêng vào sự phát triển đang ngày càng mạnh mẽ của xã hội.

Không phần nào thuộc sở hữu của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và được chủ sở hữu nhượng quyền trong xuất bản phẩm này được phép sao chép, lưu trữ trong hệ thống truy xuất hoặc truyền đi dưới bất kỳ hình thức nào hoặc bằng bất kỳ phương tiện nào gồm điện tử, cơ khí, sao chụp, ghi âm hoặc mọi hình thức và phương tiện khác mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam
Lão Tử
Đạo đức kinh và Nam Hoa kinh / Lão Tử, Trang Tử. - H. : Thế giới ; Công ty Sách Omega Việt Nam, 2026. - 616 tr. ; 18 cm. - (Kinh điển Lão Trang)

1. Triết học cổ đại 2. Triết học phương Đông 3. Đạo đức
181.114 - dc23
TGL0398p-CIP

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: info@omegaplus.vn
Liên hệ ebooks, hợp tác xuất bản & truyền thông trên sách: truyenthong@omegaplus.vn
Liên hệ dịch vụ bản quyền, xuất bản, ký gửi và phát hành: dichvu@omegaplus.vn

Lão Tử & Trang Tử

KINH ĐIỂN LÃO-TRANG

Đạo Đức Kinh

&

Nam Hoa Kinh

Vũ Thế Ngọc, Nhượng Tống *dịch*

OMEGA+ NHÀ XUẤT BẢN THẾ GIỚI

Lời mở đầu

Trong lịch sử tư tưởng phương Đông, hiếm có những cái tên thường được gọi liền nhau như Lão Tử và Trang Tử. Danh xưng "Lão – Trang" từ lâu đã thành cách gọi quen thuộc như một sự thừa nhận rằng *Đạo Đức Kinh* và *Nam Hoa Kinh*, tuy khác nhau về giọng điệu và lối biểu đạt, vẫn chung một mạch nguồn và cùng hướng tới một câu hỏi lớn: Con người nên sống thế nào giữa một thế giới không ngừng vận động và biến đổi?

Trong *Đạo Đức Kinh*, Lão Tử hướng con người trở về với Đạo – nguyên lý sâu xa làm nền tảng cho sự sinh thành và biến hóa của vạn vật. Từ đó, ông đề xuất một cách sống không cưỡng ép, không tranh đoạt, biết thuận theo tự nhiên và nhận ra sức mạnh của cái mềm, cái thấp, cái rỗng, cái tưởng như yếu thế. Tinh thần cốt lõi ấy có thể được khái quát lại trong mấy chữ: sống thuận theo Đạo - hành động không cưỡng lại bản tính của sự vật, không áp đặt ý chí chủ quan lên dòng vận động tự nhiên của thế giới.

Đến *Nam Hoa Kinh*, Trang Tử tiếp nối tư tưởng về Đạo nhưng đặt trọng tâm vào sự tự do của con người. Qua những ngụ ngôn giàu sức tưởng tượng, từ con chim bằng cưỡi gió bay lên chín vạn dặm đến giấc mộng hóa bướm, ông chất vấn những ranh giới mà con người vẫn quen coi là cố định: đúng và sai, được và mất, lớn và nhỏ, sống và chết. Thế giới

luôn biến hóa, còn phán đoán của con người chỉ xuất phát từ những góc nhìn hữu hạn. Bởi vậy, với Trang Tử, tự do không chỉ là thoát khỏi ràng buộc của danh lợi, định kiến và hơn thua, mà còn là vượt qua những khuôn định của chính nhận thức, để sống khoáng đạt giữa dòng biến hóa của vạn vật.

Đặt cạnh nhau, hai tác phẩm cho thấy hai chiều kích bổ sung cho nhau của tư tưởng Lão – Trang: thuận theo Đạo để không cưỡng lại tự nhiên, và tự do trong Đạo để không bị trói buộc bởi những khuôn khổ do con người tạo ra. Đọc Lão Tử mà thiếu Trang Tử, ta dễ thấy Đạo chỉ như một nguyên lý cô đọng, xa vời; đọc Trang Tử mà thiếu Lão Tử, ta dễ say mê những câu chuyện kỳ ảo mà lỡ mất nền móng triết lý phía sau.

Omega Plus đã giới thiệu *Đạo Đức Kinh* và *Nam Hoa Kinh* trong hai ấn bản riêng. *Kinh điển Lão – Trang* đặt hai trước tác vào cùng một cuốn sách, để người đọc đi trọn một mạch từ những câu chữ hàm súc của Lão Tử đến những ngụ ngôn phóng khoáng của Trang Tử, và tự mình nhận ra sự tiếp nối giữa hai bậc thầy: lấy Trang để hiểu Lão, lấy Lão để thấu Trang. Với khổ bỏ túi, ấn bản này tiện mang theo bên mình và có thể là cánh cửa đầu tiên cho những ai mới bắt đầu tìm hiểu về Đạo gia.

Qua hơn hai thiên niên kỷ, những câu hỏi mà Lão Tử và Trang Tử đặt ra vẫn giữ nguyên sức gợi: Điều gì là tự nhiên, điều gì là cưỡng cầu, đâu là giới hạn của nhận thức, và tự do thực sự bắt đầu từ đâu? Hy vọng *Kinh điển Lão – Trang* sẽ là người bạn đồng hành để mỗi bạn đọc tự tìm lấy câu trả lời cho riêng mình, biết buông bớt những áp đặt không cần thiết, và sống an nhiên hơn giữa dòng biến hóa của vạn vật.

OMEGA PLUS

Mục lục

Lời mở đầu 5

ĐẠO ĐỨC KINH

Lời giới thiệu (cho bản Việt ngữ) 12
Tác giả, tác phẩm và văn bản 18
Introduction 25

◈

Chương 1 39
Chương 2 41
Chương 3 43
Chương 4 45
Chương 5 47
Chương 6 49
Chương 7 50
Chương 8 52
Chương 9 54
Chương 10 56
Chương 11 58
Chương 12 60
Chương 13 62
Chương 14 65
Chương 15 67
Chương 16 70
Chương 17 72
Chương 18 74
Chương 19 76
Chương 20 78
Chương 21 81
Chương 22 83
Chương 23 85
Chương 24 87
Chương 25 89
Chương 26 91
Chương 27 93
Chương 28 95
Chương 29 97
Chương 30 99
Chương 31 101
Chương 32 104
Chương 33 106
Chương 34 108
Chương 35 110
Chương 36 112
Chương 37 114
Chương 38 116
Chương 39 119

Chương 40 122
Chương 41 123
Chương 42 125
Chương 43.....127
Chương 44.....128
Chương 45..... 130
Chương 46..... 131
Chương 47.....133
Chương 48.....134
Chương 49..... 136
Chương 50 138
Chương 51 140
Chương 52 142
Chương 53..... 144
Chương 54..... 146
Chương 55..... 148
Chương 56 150
Chương 57.....152
Chương 58 154
Chương 59..... 156
Chương 60 158
Chương 61 160
Chương 62 162
Chương 63 164
Chương 64..... 166
Chương 65..... 169
Chương 66 171
Chương 67.....173
Chương 68 176
Chương 69.....177
Chương 70.....179
Chương 71..... 181
Chương 72 182
Chương 73 184
Chương 74 186
Chương 75 188
Chương 76 190
Chương 77 192
Chương 78 194
Chương 79 196
Chương 80 198
Chương 81 200
Bibliography.....202

◈

NAM HOA KINH

Cùng bạn đọc.....205
Tựa (Của Lâm Tây Trọng)..... 207
Truyện Trang Chu 210
Phép đọc Nam Hoa kinh (Theo Lâm Tây Trọng)..... 212
Tổng luận(Của Lâm Tây Trọng) 215
Lời dẫn.....218

NỘI THIÊN

I. Tiêu dao du 238
II. Tề vật luận 247
III. Dưỡng sinh chủ 264
IV. Nhân gian thế 269
V. Đức sung phù 283
VI. Đại tông sư 295
VII. Ứng đế vương 314

NGOẠI THIÊN

VIII. Ngón chân liền 323
IX. Con ngựa 329
X. Mở níp 333
XI. Phòng giữ 340
XII. Trời, đất 354
XIII. Đạo trời 371
XIV. Trời vận 384
XV. Khắc ý 398
XVI. Sửa tính 402
XVII. Nước thu 406
XVIII. Rất vui 421
XIX. Hiểu sống 429
XX. Cây núi 442
XXI. Điền Tử Phương 455
XXII. Trí sang Bắc 468

TẠP THIÊN

XXIII. Canh Tang Sở 485
XXIV. Từ Vô Quỷ 499

XXV. Tắc Dương 519
XXVI. Vật ngoài 534
XXVII. Ngụ ngôn 546
XXVIII. Nhường ngôi vua 554
XXIX. Đạo Chích 566
XXX. Thuyết gươm 579
XXXI. Lão đánh cá 584
XXXII. Liệt Ngữ Khấu 591
XXXIII. Thiên hạ 600

Đạo đức kinh

道德經

HÁN - VIỆT - ANH

Vũ Thế Ngọc *dịch*

Lời giới thiệu

(cho bản Việt ngữ)

Triết lý tam giáo Khổng-Lão-Phật đã tạo nên lối sống của con người Á Đông – một lối sống hài hòa đơn giản và từ ái. Con người Á Đông không cuồng tín. Họ chấp nhận mâu thuẫn và kết hợp hài hòa các luồng tư tưởng triết lý. Tuy sống trong trật tự xã hội và tuân theo những luân lý của Nho gia, nhưng họ cũng có thể dễ dàng thản nhiên rũ bỏ tất cả những thứ bậc, lề lối này để sống đơn giản, tự do, tiêu dao cùng đất trời theo Lão giáo. Và dù sống trong hoàn cảnh nào, họ vẫn tin vào nghiệp báo luân hồi của nhà Phật nên luôn chứa chan lòng từ bi với từng nhành cây, cọng cỏ.

Tinh thần tổng hợp tam giáo càng đi về phương Nam càng nảy nở và phát triển. Phần vì phương Nam ấm áp, tính khí người phương Nam cũng nồng nhiệt hơn người phương Bắc vốn quen sống cô độc trên thảo nguyên, lạnh lùng giữa băng tuyết. Phương Nam là vùng đất nhiều sông ngòi nên con người cũng uyển chuyển, mềm mại hơn. Đây cũng là nơi có nhiều chủng tộc, sắc thái văn hóa nên cuộc sống cũng bắt buộc phải linh động và hài hòa. Vì thế, nếu tinh thần tam giáo phát triển thành lối sống của người Đông Á trải dài từ miền Bắc Trung Quốc qua Triều Tiên đến tận hải đảo Nhật Bản. Thì khi xuôi xuống Việt Nam, tinh thần này không chỉ là một lối sống mà còn trở thành quốc giáo, là lý thuyết chính trị một

thời của đất nước. Cho nên, trải qua muôn ngàn thiên tai, địch họa, người Việt Nam vẫn tha thiết yêu đời, yêu người, sống hài hòa, không hận thù, không cuồng tín.

Tại Trung Quốc, từ lâu, tuyệt đại đa số các triều đại vẫn tôn sùng Nho giáo. Nho giáo luôn được coi là chính thống. Kinh sách Phật, Lão luôn luôn chỉ là ngoại thư. Các trường lớp chính thức chỉ dạy các tư tưởng Nho gia và các cuộc thi đều chỉ dựa trên kinh sách Nho giáo. Trái lại, các khoa thi đầu tiên của Việt Nam thời tự chủ sau hơn ngàn năm Bắc thuộc là các khoa thi tam giáo. Các vị vua đầu tiên và các đại thần trong triều cũng thường trưởng thành từ cửa Phật. Một thiền sư Việt Nam đã từng khẳng định tinh thần "vô vi" trong lý thuyết chính trị riêng biệt của Việt Nam, đối lập với "hữu vi" nhân trị của Nho giáo phương Bắc: "Vô vi cư điện các, Nam thiên lý thái bình". Cho đến nhà Trần, vua Trần Thái Tông (1218-1277), vị vua sáng lập triều Trần cũng đưa ra một lý thuyết tổng hợp: "Phật Thánh phân công" để xây dựng đất nước và phát triển xã hội. Vì vậy, nói tinh thần tam giáo được tổng hợp toàn diện ở Việt Nam thì không hề vu khoát và càng không phải là nhận định chủ quan của tinh thần tự hào dân tộc hẹp hòi.

Triết lý tam giáo không chỉ tạo thành một lý thuyết chính trị mà còn là nền tảng tâm linh của người Việt. Vì đặc thù lịch sử và vị trí địa lý đặc biệt, Việt Nam đã là chiến trường của nhiều cuộc chiến. Nhưng sau chiến tranh, người dân Việt Nam rất chóng quên đi thù hận và kỳ thị để tiếp tục cuộc sống hiếu hòa muôn thuở. Có lẽ trừ Việt Nam, chưa nơi nào trên thế giới chỉ vài năm sau các cuộc chiến chống xâm lược mà một người lính cựu thù có thể đi lại an toàn và sinh sống tự do ở đất nước mà họ vừa bị đánh đuổi. Truyền

thống hiếu hòa từ ái và dễ thông cảm của người Việt chúng ta rất đáng được trân trọng, duy trì và hãnh diện. Đặc biệt là trước tình trạng các xung đột chủng tộc, tôn giáo đang bùng nổ trên toàn cầu. Truyền thống này còn là một gương sáng cho nhiều quốc gia, dân tộc khác.

Trong tương lai, Việt Nam nói riêng và toàn thế giới nói chung phải đối mặt với rất nhiều vấn đề nan giải. Con người và trái đất đang bị hủy hoại. Đây không phải là vấn đề của riêng Việt Nam mà là vấn đề chung của toàn thế giới, đặc biệt là ở các quốc gia đang phát triển. Hiện nay, chúng ta đã có nhiều tổ chức quốc tế, mỗi năm đều có nhiều hội nghị toàn cầu nhằm đối trị với các hiện tượng tàn phá môi sinh, khủng hoảng tài nguyên và an sinh con người. Nhiều vấn đề và nguyên nhân đã được nhận diện. Tuy nhiên, dường như cuộc khủng hoảng trong chính niềm tin, tâm hồn mỗi người vẫn chưa được quan tâm đúng mức.

Ngày nay, trên thế giới đang có rất nhiều người bị cuốn vào guồng máy thị trường và bị ám ảnh bởi nền văn hóa tiêu thụ. Mặc dù mọi người đã có ý thức ít nhiều về thực trạng nhiễm độc của đồng ruộng, núi sông và khủng hoảng tài nguyên thiên nhiên, nhưng rất ít người thấy rằng chính bản chất con người đang bị "phá sản". Cá nhân người viết, là một người làm công tác khoa học, sau những năm làm việc và học hỏi về các sách lược phát triển khoa học tiên tiến, nhưng cuối cùng không thể bỏ qua *Đạo đức kinh*, một tác phẩm huyền học cổ điển quen thuộc, dường như đã chứa đựng sẵn câu trả lời cho các vấn nạn của thời đại.

Hơn hai ngàn năm trăm năm trước, khi thế giới còn rộng lớn, khi con người còn chất phác, Lão Tử đã kêu gọi mọi người trở về với lối sống đơn giản mộc mạc, hài hòa

với thiên nhiên. Trước thực tế ngày nay, những lời kêu gọi này càng có ý nghĩa và thêm phần khẩn thiết. Chính vì thế, *Đạo đức kinh* càng ngày càng được nhiều độc giả trên khắp thế giới Âu – Mỹ tìm đọc. Chính người viết đã từng đặt tác phẩm này trong giáo trình phát triển kinh tế để sinh viên có thêm những suy tư khác, song song với các lý thuyết phát triển hiện đại. *Đạo đức kinh* từ lâu đã không còn là một tác phẩm xa lạ với độc giả thế giới. Trong những năm qua, đã có nhiều học giả nghiên cứu, viết sách bình luận về quyển sách nhỏ này. Hiện nay đã có hơn 60 bản dịch Anh ngữ, hơn 50 bản dịch Pháp ngữ và nhiều bản dịch ra các ngôn ngữ khác.

Ở Việt Nam, trong thời gian vừa qua, chúng ta cũng có đến 4-5 bản dịch Việt ngữ. Tuy nhiên, phần lớn độc giả không đọc thẳng vào văn bản mà chỉ đọc lời bàn của các dịch giả. Có lẽ vì thế nên nhiều người có thái độ sai lầm về *Đạo đức kinh*. Có người còn cho rằng *Đạo đức kinh* là loại sách của một ông đạo lỡ thời hay của bọn làm nghề bói toán nhảm nhí. Trái với cao trào trí thức Âu – Mỹ đang tìm về phương Đông, hiện nay có rất ít trí thức trẻ Việt Nam tìm đọc *Đạo đức kinh*. Đây cũng là một trong những lý do khiến chúng ta than vãn về một nền giáo dục chỉ đào tạo chuyên viên mà thiếu vắng trí thức ở Việt Nam cũng như ở nhiều quốc gia Đông phương khác.

Sự thực, *Đạo đức kinh* phải là cuốn sách gối đầu giường của các nhà lãnh đạo mọi cấp, mọi ngành. Nếu thấm nhuần tư tưởng của *Đạo đức kinh*, người lãnh đạo quốc gia hay công ty, doanh nghiệp sẽ hiểu mình, hiểu người, thoải mái và yêu đời hơn. Tri thức nội tại của *Đạo đức kinh* sẽ giúp họ nhìn rõ bản sắc của nền văn hóa truyền thống trước trào lưu Tây phương hóa. Vì thế, họ sẽ nhìn nhận sự việc rõ ràng hơn,

làm được nhiều điều ơn ích hơn nữa. Và quan trọng nhất là đối trị được căn bệnh trầm kha của thời đại: vong bản và tha hóa.

Tác giả viết *Đạo đức kinh* chủ yếu để dành cho giới ưu tú đọc (vương hầu, quân tử, thánh nhân). *Đạo đức kinh* là sách dạy lối sống cao thượng và thuật quản trị cho tầng lớp lãnh đạo ngày xưa. *Đạo đức kinh* muốn giúp người lãnh đạo trở thành một kiến trúc sư tài năng, một người lãnh đạo đúng nghĩa. Thay vì phải chạy theo hoàn cảnh và làm việc theo quán tính, cần phải có thị kiến sâu xa để xây dựng được các kiến trúc phản ánh được chiều kích tâm linh, hài hòa với không gian và vạn vật, phù hợp với nhu cầu con người và xã hội trong hiện tại và cả trong tương lai.

Về hình thức, *Đạo đức kinh* là một thi phẩm với các câu thơ ngắn gọn, thường có vần và nhịp điệu để tạo hứng thú cho người đọc. Tác phẩm chứa đựng những kinh nghiệm của cổ nhân mà người đọc đã quen thuộc qua những câu thành ngữ, tục ngữ thường ngày. Độc giả sẽ tìm lại được phần cơ sở tư tưởng mà họ từng được học qua thơ văn, sách vở Việt Nam và Trung Hoa một cách sâu sắc nhất. Trong *Đạo đức kinh,* tác giả thường trình bày ý tưởng của mình qua những ẩn dụ nhẹ nhàng, mộc mạc giúp độc giả dễ hiểu. Tác giả không cố ý nhồi nhét, áp đặt ý tưởng của mình mà chỉ trình bày một cách đơn giản nhưng thâm trầm. Tác giả cũng không hùng hổ lý luận để thuyết phục mà để độc giả tự cảm nhận. Tư tưởng *Đạo đức kinh* thật đơn giản nhưng thâm sâu vi tế. Vì thế, người xưa thường dùng cụm từ "ngoại vương nội thánh" để kết luận về nội dung của *Đạo đức kinh*: Đó là cái học của vương hầu, quân tử khi ra ngoài và cũng là cái học của bậc thánh nhân khi lui về.

Văn bản *Đạo đức kinh* cũng dễ đọc, dễ hiểu nhờ lối văn biền ngẫu. Chỗ khó duy nhất của văn bản này là một số từ cổ và một số chữ viết theo lối cổ, nhưng đó là vấn đề của dịch giả. Người Việt Nam khá may mắn khi có rất nhiều từ có sẵn trong tiếng Việt (tiếng Việt có đến hơn 60 phần trăm là từ Hán Việt, dù ngày nay không còn nhiều người Việt biết viết và đọc chữ Hán nhưng nếu viết bằng chữ quốc ngữ thì ai cũng hiểu). Người Việt cũng rất quen thuộc với nhiều chuyên từ đặc biệt của *Đạo đức kinh* nên việc đọc vào chính văn không hề khó. Đôi chỗ khó hiểu độc giả có thể so sánh với bản dịch Anh ngữ. Nhiều chỗ bản dịch Anh ngữ dễ hiểu hơn và trái lại, ở nhiều đoạn khác, bản Việt ngữ lại dễ hiểu, chính xác hơn. Khi dịch *Đạo đức kinh* ra Việt ngữ và Anh ngữ, chúng tôi hạn chế tối đa phần chú thích là để cho người đọc bỏ thói quen đọc theo lời chú giải dông dài vô ích mà đọc thẳng vào chính văn.

Bây giờ, chúng ta sẽ chậm rãi đọc vào chính văn của *Đạo đức kinh*, một tác phẩm rất ngắn gọn, chỉ chừng 5.000 chữ. Đây là một tác phẩm cổ điển quan trọng nhất trong lịch sử văn hóa nhân loại. Một tác phẩm góp phần xây dựng một lối sống hiền hòa đơn giản, một truyền thống đạo lý từ ái và một nhân cách cao thượng. Đó là những di sản cao quý mà chúng ta đang mất dần.

Trân trọng!

VŨ THẾ NGỌC
Bát bất đường
Tiết Thu phân – Quý Mùi